

te betalen. Ik heb burgemeesters gekend, die zich herhaaldelijk schuldig maakten aan misbruik van sterken drank en zelfs een, die ten gevolge van dat misbruik door den gemeenteveldwachter wegens rustverstoring werd opgebracht. Wel is waar werd hij ontslagen, maar kort daarop prijkte hij in de Staatscourant weder als burgemeester van eene andere gemeente. Het is nog slechts kort geleden dat een paar raadsleden tot mij zeiden: o mijnheer, als wij avondzitting hebben, kunnen wij erop rekenen met den burgemeester handgemeen te geraken.'

'Gekke vent'

Van Kerkwijk's ontwerp, bedoeld als 'een bescheiden kleine stap tot decentralisatie', haalde het niet (44 stemmen tegen; 27 voor). De indiener had trouwens niet anders verwacht. Een van de redenen daarvoor, zo was hem uit de reacties gebleken, was de vrees in zijn eigen liberale kring dat er wel eens 'clericale' burgemeesters zouden kunnen worden benoemd wanneer de gemeenteraad invloed zou kunnen uitoefenen op de benoemingen. Van Kerkwijk: 'Nog slechts een paar dagen geleden werd in zeker gezelschap gezegd: 'Be-

grijpt dan die Van Kerkwijk niet, dat het een heel domme streek van hem is! Wij hebben die burgemeesters nodig bij de verkiezingen, anders geraakt de liberale partij er onder, en ook om de schoolwet te laten mousseren. Nu gaat die gekke vent maken dat wij clericale burgemeesters zullen krijgen!'

De bedoeling van het ontwerp-Van Kerkwijk was (laten we dat temidden van edelachtbaar wangedrag en partij-politiek stemgedrag niet vergeten) recht te trekken wat naar zijn opvatting was scheefgegroeid in het burgemeestersambt. De burgemeester zou meer moeten omzien naar zijn gemeentenaren en minder omhoog moeten zien naar de provinciale en rijksoverheden. Een gemeente die zich op eigen kracht, naar eigen welgevallen zou laten besturen, zou zich 'inrigten naar de behoeften van den tijd' en zich ontwikkelen zoals nodig is. 'Men zal op deze wijze groote schokken voorkomen, schokken die in Frankrijk en elders revolutiën ten gevolge hebben gehad'.

'Verwatering'

Aan de VU werd vorige maand een pleidooi gevoerd door verandering in de instelling van

de burgemeester, in een richting die enige overeenkomst vertoonde met Van Kerkwijk's ideeën. Dat was in het proefschrift van dr. S. Faber, bestuurskundige, dat de titel: 'Burgemeester en democratie, verslag en interpretatie van een bestuurskundig onderzoek in Friesland' droeg. Toegegeven: dr. Faber ging minder ver en ook bezag hij de boven-gemeentelijke overheden niet met het afgrijzen dat Van Kerkwijk zo hier en daar liet blijken, maar wel beval hij aan, dat in de toekomst de rol van 'eerste burger' meer op de voorgrond zal komen te staan bij de vervulling van het burgemeestersambt. Tevens echter, achtte hij het noodzakelijk dat de hogere overheid (bij wie zeer vele beslissingen vallen die de gemeenten direct aangaan) 'belang blijft houden' bij de benoemingen. 'Je zou wat ik suggereer een verwatering van Van Kerkwijk kunnen noemen,' zei dr. Faber in de loop van een gesprek met VU-magazine.

De dubbel-functie van de burgemeester die in het debat van 1880 ter sprake kwam, was ook in het proefschrift van dr. Faber terug te vinden: hij (de burgemeester) staat enerzijds in relatie met de gemeentenaren die hij bestuurt en een wisselwerking tussen hem als

